

Read the full book on: 10.1787/9789264185715-en

Ympäristökatsaus 2013 OECD:n indikaattorit

Suomenkielinen tiivistelmä

2000-luvun elämäntapa ja maailman kasvava väestö ovat aiheuttaneet paineita tärkeille luonnonvaroilta – mukaan lukien ilma, vesi ja maaperä, sekä niiden varassa elävät eläimet ja kasvit. Kuinka hyvin onnistumme rikkomaan yhteyden talouskasvun ja ympäristövahinkojen välillä? Vastaus on kahtalainen: ilmansaasteiden, liikenteen, energian, veden ja biodiversiteetin suojelun kaltaisilla avainasemassa olevilla alueilla on edistytty jonkin verran, mutta ei tarpeeksi tulevaisuuden luonnonvarojen turvaamiseksi.

Ympäristöön kohdistuvat paineet kasvavat edelleen, mutta OECD-maissa ne ovat 1990-luvun jälkeen yleisesti kasvaneet hitaammin kuin talous. Tämä prosessi tunnetaan nimellä suhteellinen irtikytkentä.

Energiaintensiiteetti – BKT-yksikön tuottamiseen tarvittava energiamäärä – on laskenut OECD-maissa viimeisten kahden vuosikymmenen aikana. Kaasun osuus polttoaineyhdistelmästä kasvoi, mutta kaiken kaikkiaan energian tuotantoa hallitsevat edelleen fossiiliset polttoaineet. Uusiutuvan energian osuus, noin 9 % kokonaistuotannosta, on OECD-maissa pysynyt suhteellisen vakaana ja nousut viime vuosina vain hieman. Pienemmän energiaintensiiteetin taustatekijöitä ovat talouden rakenteelliset muutokset, energiansäästötoimet ja ympäristöpolitiikka, teknologinen edistys ja, joissakin maissa, paljon energiaa ja luonnonvaroja kuluttavan tuotannon siirtäminen ulkomaille.

Energian kulutusta henkeä kohti ollaan onnistuttu vähentämään paljon hitaammin, osittain siksi, että liikenteen energian kulutus kasvoi 17 %. **Tieliikenne** hallitsee edelleen kuljetusalaa, mikä johtaa polttoaineen kulutuksen ja teiden rakentamisen lisääntymiseen ja vaikuttaa siten terveyteen ja luontoon. Maiden ponnistelut puhtaampien kulkuneuvojen puolesta eivät ole tuottaneet tulosta, koska kulkuneuvojen määrä ja käyttö ovat lisääntyneet. Kaiken kaikkiaan kuljetustoiminta on edelleen yhteydessä BKT:n kasvuun, ja yli kolmasosassa OECD-maista tieliikenne kasvaa taloutta nopeammin.

Myös materiaali-intensiiteetti – BKT-yksikön tuottamiseen tarvittavien aineellisten voimavarojen määrä – on laskenut vuodesta 1990. OECD-alueella aineellisten voimavarojen käyttö on suhteellisesti irtikyketty talouskasvusta. Tämä johtuu osittain palvelualan noususta ja talouskriisistä, osittain maahantuonnin lisääntymisestä ja paljon luonnonvaroja kuluttavan tuotannon siirtämisestä ulkomaille.

Maataloustuotanto kasvoi OECD-alueella hitaammin vuosina 2000–2010 kuin 1990-luvulla. Samaan aikaan vähentyivät useat maatalouteen liittyvät ympäristöpaineet: kasvihuonekaasupäästöt, veden ja lannoitteiden käyttö ja ravinneylijäämä (ravinteiden mahdollinen siirtymineen maaperään, veteen ja ilmaan). Maataloustukien, erityisesti luontoa eniten vahingoittavien tukien, pienentäminen on ollut tärkeä tekijä tämän kehityksen takana.

Kaiken kaikkiaan on tehtävä enemmän, jotta voidaan siirtyä lopullisesti suhteellisesta irtikytkennästä absoluuttiseen irtikytkentään, joka peruuttaisi ympäristövahinkoja, ja siten suojella luonnonvaroja ja parantaa ihmisten ympäristöön liittyvää elämänlaatua.

Tärkeimmät tulokset

- Kaiken kaikkiaan, **kasvihuonekaasupäästöt** kasvavat maailmanlaajuisesti edelleen, ja CO₂ on hallitseva ja tärkein ajuri kokonaissuuntauksen taustalla. Vuodesta 1990 lähtien **energiaan liittyvät hiilidioksidipäästöt (CO₂)** ovat lisääntyneet hitaammin OECD-maissa kuin koko maailmassa. Nykyään OECD-maiden osuus koko maailman kasvihuonekaasupäästöistä on alle puolet, mutta niiden CO₂-päästöt henkeä kohti ovat edelleen paljon suuremmat; 10 tonnia henkeä kohti verrattuna muiden alueiden 4 tonniin henkeä kohti. Monet OECD-maat ovat irtikytkeneet hiilidioksidipäästönsä (CO₂) BKT:n kasvusta, vaikka irtikytkentä onkin heikko, ja monissa maissa päästöt kasvavat edelleen
- **Rikkioksidipäästöt (SO_x) ja typpioksidipäästöt (NO_x)** ovat vähentyneet OECD-maissa huomattavasti vuodesta 1990 (-69 % ja -36 % samassa järjestyksessä). Melkein kaikki OECD-maat ovat onnistuneet irtikytkemään SO_x-päästöt absoluuttisesti BKT:stä ja kaksi kolmasosaa on onnistunut irtikytkemään NO_x-päästöt absoluuttisesti. Muutamassa OECD-maassa NO_x-päästöt kuitenkin kasvavat edelleen yhdessä BKT:n ja tieliikenteen vakaan kasvun kanssa. Alailmakehän otsonilla, NO₂-pitoisuuksilla, pienhiukkasilla ja myrkyllisillä ilmansaasteilla on edelleen haitallinen vaikutus ihmisten terveyteen, etenkin kaupunkialueilla.
- **Makeiden vesivarojen hyödyntäminen** on yleisesti pysynyt vakaana OECD-maissa 1990-luvulta lähtien, vaikka veden kysyntä onkin monesta syystä lisääntynyt. Tämä johtuu veden tehokkaammasta käytöstä ja paremmasta hintapolitiikasta, mutta myös vaihtoehtoisten veden lähteiden käytön lisääntymisestä, esimerkiksi kierrätetty vesi ja merivesi, josta on poistettu suola. Monet OECD-maat ovat onnistuneet vesivarojen hyödyntämisen suhteellisessa irtikytkemisessä BKT:n kasvusta, mutta tulokset vaihtelevat maittain.
- **Jäteveden käsittelyinfrastruktuuri** on laajentunut merkittävästi; kunnalliseen jätevedenpuhdistamoon yhdistetty väestönosa nousi OECD:ssä 1990-luvun alun noin 60 %:sta melkein 80 %:iin vuonna 2010. Joissakin maissa tärkeä haaste jäteveden käsittelyn laajenemiselle on pienten tai syrjäisten asutusalueiden palveleminen. Monien maiden kustannukset kasvavat, koska niiden on ylläpidettävä ja uusittava vanhentuvia vesihuolto- ja puhtaanapitojärjestelmiään.
- **Suojellun maan pinta-ala** on kasvanut melkein kaikissa OECD-maissa ja on nyt noin 11 % alueen kokonaispinta-alasta. Nämä alueet eivät kuitenkaan aina ole tyypillisiä kyseisten maiden **biodiversiteetille**, eikä niillä ole riittäviä yhteyksiä. Biodiversiteettiin kohdistuvat uhkat lisääntyvät, erityisesti maan käytön muutosten ja infrastruktuurin kehityksen myötä; monia luonnon ekosysteemejä on vahingoitettu ja monet OECD-maiden **eläin- ja kasvilajit** ovat uhanalaisia. Uhkat ovat erityisen suuria tiheään asutetuissa maissa.
- **Metsäaluiden** määrä on pysynyt suhteellisen vakaana. Ne muodostavat noin 30 % OECD:n maapinta-alasta. Määrällisesti tarkasteltuna suurin osa OECD-maista käyttää metsävarojansa kestävästi. Maiden välillä on kuitenkin tärkeitä eroja, ja on olemassa vaara, että monien metsien tila heikentyy, ne pirstoutuvat ja ne muutetaan muiksi maatyypeiksi. Metsien kaupallisessa hyväksikäytössä on entistä suurempi rooli sillä, että puun kysyntä lisääntyy tavoiteltaessa uusiutuvaan energiaan liittyviä päämääriä.
- **OECD-alueella tuotetun Yhdyskuntajätteen** määrä kasvoi 1990-luvulla 19 %, mutta kasvu hidastui 2000-luvun alussa. Nykyään OECD-alueella asuva henkilö tuottaa vuodessa keskimäärin 530 kg jätettä. Määrä on 30 kg enemmän kuin vuonna 1990, mutta 30 kg vähemmän kuin vuonna 2000. OECD-maissa kierrätetään yhä enemmän jätettä takaisin talouteen, pois kaatopaikoilta ja jätteenpolttouuneista. Monissa OECD-maissa kaatopaikat ovat kuitenkin yhä tärkein jätteiden hävitysmenetelmä.

© OECD

Tämä yhteenveto ei ole virallinen OECD-käännös.

Tämän yhteenvedon kopioiminen on sallittua sillä edellytyksellä, että OECD:n tekijänoikeudet ja alkuperäisen julkaisun nimi mainitaan.

Monikieliset yhteenvedot ovat käännettyjä otteita OECD:n julkaisuista, jotka on julkaistu alun perin englanniksi ja ranskaksi.

Julkaisuja on saatavilla maksutta OECD:n verkkokirjastossa osoitteessa www.oecd.org/bookshop

Lisätietoja antaa: OECD Rights and Translation unit, Public Affairs and Communications Directorate
Sähköposti: rights@oecd.org faksinumero: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

Vieraile osaston verkkosivuilla osoitteessa www.oecd.org/rights

[Read the complete English version on OECD iLibrary!](#)

© OECD (2013), *Environment at a Glance 2013: OECD Indicators*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/9789264185715-en